

Soru-Cevap

Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in Abdullah İbn Ebi İbn Selul’un Namazını Kıldığını Söyleyen Hadisler Dirâyeten Reddedilir

Nizar Steitieh’e

Yorum:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

İslam Şahsiyeti Kitabı’nın üçüncü cildinin (usulu’l fıkıh) 32. sayfasında “Şeriat Gelmeden Önce Hüküm Yoktur” bölümündeki şu metni alıntılıdım: “Binaenaleyh, insandan sadır olması mümkün olan hiçbir fiil ve insanın fiiline ilişkin hiçbir şey yoktur ki, şeriatta bir hükme mahal olmasın. Hüküm, Şâri’in hitabından bizatihi kendisine delâlet eden bir delilin varlığından sonra ancak vardır. Zira şeriat gelmeden önce hüküm yoktur. Dolayısıyla Rasul’ün bisetinden önce hüküm yoktur. Bisetinden sonra ise getirdiği risaletten bizatihi bu hükme delâlet eden bir delilin varlığıyla ancak hüküm vardır.”

Soru; “Şeriat Gelmeden Önce Hüküm Yoktur” şeklindeki bu kaide ile Kurtubi’nin tefsirinde Tevbe suresinin şu ayetiyle ilgili geçenlerin arasını nasıl uzlaştıracamız: وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ **“Onlardan ölmüş olan hiçbirinin asla (cenaze) namazını kılma; onun kabri başında da durma! Çünkü onlar, Allah ve Resulü’nü inkâr ettiler ve fâsık olarak öldüler.”** [Tevbe 84]

Kurtubi aşağıdaki hususları zikretmiştir:

“On bir mesele hakkında:

Birincisi: Bu ayetin, Abdullah İbn Ebi İbn Selul ve Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in onun namazını kılması hakkında indiği rivayet edilmiştir. Bu, Sahihayn ve diğerlerinde varit olmuştur. Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in onun namazını kıldığına ve bunun ardından ayetin indiğine dair rivayetler de ortaya çıkmıştır. Enes İbn Malik’den şöyle rivayet edilmiştir: Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem, onun (Abdullah İbn Ebi İbn Selul) namazını kılması için geldiğinde, Cebrail ona geldi, elbisesini çekti ve ona onlardan ölmüş olan hiçbirinin asla namazını kılma ayetini okudu. Bunun üzerine Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem oradan ayrıldı ve onun namazını kılma. Bunun aksi sabit olan rivayetler de vardır. Buhari’de İbn Abbas’tan şöyle dediği rivayet edilmiştir: Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem onun namazını kıldı, sonra oradan ayrıldı. Çok fazla bir zaman geçmemişt ki Tevbe (Berae) suresinden, onlardan ölmüş olan hiçbirinin asla namazını kılma şeklindeki iki ayet nazil oldu. Bunun bir benzeri Müslim’in tahric ettiği İbn Ömer’den rivayet edilmiştir: Abdullah İbn Ebi İbn Selul ölünce, oğlu Abdullah Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’e gelerek babasını kefenlenmek için gömleğini vermesini istedi, Sallallahu Aleyhi ve Sellem de ona gömleğini verdi, sonra babasının namazını kılmasını istedi. Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem onun namazını kılmak için kalkınca, Ömer de kalktı ve Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in gömleğine yapıştı ve şöyle dedi: Ey Allah’ın Rasulü! Onun namazını kılacak mısın? Allah seni onun (münafıkların) namazını kılmaktan nehyetmedi mi? Bunun üzerine Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, Allahu Teala beni (istiğfar etmek veya etmemekte) serbes bıraktı dedi ve şu ayeti okudu: اِسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ **“(Ey Muhammed!) Onlar için ister af dile, ister dileme; onlar için yetmiş kez af dilesen de Allah onları asla affetmeyecek.”** [Tevbe 80] Ve, o münafıktır dedi. Dolayısıyla Allah’ın Rasulü Sallallahu Aleyhi ve Sellem, onun namazını kıldı. Bunun üzerine Allah Azze ve Celle, **“Onlardan ölmüş olan hiçbirinin asla (cenaze) namazını kılma; onun kabri**

başında da durma!” ayetini indirdi. Bundan sonra onların namazını kılmayı terk etti. Bazı alimler de şöyle demiştir: Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem, zahiri olarak İslam’ını telaffuz etmesine binaen Abdullah İbn Ebi’nin namazını kılmıştır. Sonra bundan nehyedilmesinden dolayı bunu hiç yapmamıştır.” Kurtubi’nin Tevbe suresinin 84. ayetinin tefsirinden iktibas edilen kısım bitti.

Rasul Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in, Abdullah İbn Ebi İbn Selul’un namazını kılma fiili, ayet-i kerime ile nesih mi edilmiştir? Burada “Şeriat Gelmeden Önce Hüküm Yoktur” şeklindeki genel kaidenin hilafına “Şeriat Gelmeden Önce Şeriatın Varlığı” söz konusu değil midir?

Açıklayabilirseniz çok müteşekkîr olurum. Vesselamu Aleykum ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh.

Siz, Rasul’ün İbn Ebi’nin namazını kılması nesih mi edilmiştir... Ve bu namaz, “Şeriat Gelmeden Önce Hüküm Yoktur” kaidesiyle çelişmiyor mu diye soruyorsunuz?

Ey kardeşim! Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in Abdullah İbn Ebi İbn Selul’un namazını kılması meselesine İslam Şahsiyeti Kitabının birinci cildinde geçen “Resul’ün Müctehid Olması Caiz Değildir” bölümünde değinmiş ve Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem’in Abdullah İbn Ebi İbn Selul’un namazını kıldığını söyleyen hadislerin, dirâyeten reddedilen hadisler olduğunu, çünkü bu hadislerin Kur’an’ı Kerim’de geçen daha güçlü nâsslarla çeliştiğini açıklamıştık. Az önce işaret ettiğimiz konu hakkında, 185 ve 188. sayfalarda şöyle geçmektedir:

(Allahu Teala’nın şu kavline gelince: **وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ ۚ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ** “Onlardan ölmüş olan hiçbirinin asla namazını kılma; onun kabri başında da durma! Çünkü onlar, Allah ve Resulü’nü inkâr ettiler ve fâsık olarak öldüler.” [Tevbe 84] Bu ayet şu ayetten sonra gelmiştir: **فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَأْذَنُوكَ لِلْخُرُوجِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا** “Allah seni geri döndürüp, onlardan bir toplulukla karşılaştırdığı zaman, senden savaşa çıkmak için izin isterlerse de ki: “Benimle asla çıkamayacaksınız. Benim yanımda hiçbir düşmanla savaşmayacaksınız. Çünkü baştan oturup kalmaya razı oldunuz. Artık geri kalanlarla beraber oturun.” Onlardan birinin (cenaze) namazını kılma.” [Tevbe 83-84] Nitekim Allahu Teala’nın: **فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ** “Allah seni geri döndürüp, onlardan bir toplulukla karşılaştırdığı zaman” ayeti, onların küçümsenmeleri ve ihanetleri sebebiyle cihat şerefine ve Rasul ile beraber savaşa çıkma şerefine nail olmamaları için, Rasul’ün gazvelerinde onlarla arkadaşlık yapmaması gerektiğini açıklamaktadır. Hemen akabinde gelen ayette ise: **وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ** “Onlardan birinin (cenaze) namazını kılma.” onların küçük düşürülmeleri hakkında başka bir şeyi açıklamaktadır. Bu da münafıkların yok edilmeleri için yapılan hamle esnasında idi. Bu ayet, önceki ve sonraki ayet, münafıklarla ilgili hükümleri, onlara karşı takınılması gereken tavrın niteliğini, onların küçümsenmelerini ve müminler rütbesinden indirilmelerini açıklamaktadır. Ayette Rasul’ün herhangi bir hüküm hakkında içtihat yaptığına delâlet eden bir şey olmadığı gibi bunun tam tersine delâlet ederek gelmiştir. Bilakis ayet, münafıklar hakkındaki bir teşrî ile (hükümle) başlamıştır. Ayrıca ayet, aynı surede defalarca geçen münafıklarla ilgili diğer ayetlerle uyumlu haldedir. Dolayısıyla ayette, ne saraheten ne delâleten ne mantuken ne de mefhumen bir içtihadın tashihine ve hataya yönelik bir uyarıya dair en ufak bir şüphe olduğuna dair bir işaret vardır. Bu ayetin nüzûlü hakkında geçen haberler ise ahad haberler olup akîdede delil olmaya elverişli değildir. Dolayısıyla Rasul’ün hükümlere yönelik tebliğini sadece vahiy yolu ile gelenlerle ve sadece vahye tabi olmasıyla sınırlandıran katî (nâsslarla da) çelişmezler. **Üstelik bu hadisler, Ömer İbn Hattab’ın, (münafıkların) cenaze namazını kılmaması için Rasul’ü engellemeye çalıştığını belirtmektedir. Dolayısıyla ya Ömer, kendisi ile hüküm konulan bir fiili yerine**

getirmekten Rasul'ü men etmek istiyordur. Ya da konulmuş olan bir şerî hükme ve Rasul'ün onun hakkında susması ve ayetin indirilmesinin ardından görüşünden geri dönmesine göre ibadet görevini yerine getirmek isteyen Rasul'ü engellemek istiyordur. Böyle bir şey ise Rasul hakkında kesinlikle caiz değildir. **Bu hadisle amel etmek, Rasul'ün peygamberliği ile çelişmektedir. Dolayısıyla hadis dirâyeten reddedilir.** Yine hadis, Rasul'ün gömleğini Abdullah Bin Übeyy'e verdiği ve münafıkların lideri olduğu halde onun cenaze namazını kılmak istediğine delâlet etmektedir. Oysa Allahu Teala Beni Mustalık gazvesinden sonra onun halini açığa çıkarmış ve oğlu, Rasul'e gelerek; eğer Rasul babasının öldürülmesine karar vermişse, bu görevi kendisine vermesini istemişti. Allahu Teala Beni Mustalık gazvesinden sonra münafıklarla ilgili sureyi indirerek onlar hakkında Rasul'e şöyle diyordu: هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرُوهُمْ قَاتَلَهُمُ اللَّهُ أَنَّى يُؤْفَكُونَ **“Düşman onlardır, onlardan sakın. Allah canlarını alsın. Nasıl olup da döndürülüyorlar.”** [Münafikun 4] Ve şöyle buyurmuştur: قَطَّبَ عَلَى قُلُوبِهِمْ **“Bu yüzden kalpleri mühürlenmiştir.”** [Münafikun 3] Ve şöyle buyurmuştur: وَاللَّهِ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ كَاذِبُونَ **“Allah, münafıkların şüphesiz yalancılar olduklarına şehadet eder.”** [Münafikun 3] Allah böyle buyurmasına rağmen Rasul'ün gömleğini münafıkların reisine vermesi ve onun cenaze namazını kılmaya kalkışmasını Ömer'in engellemesi yukarıdaki ayetlerle çelişmektedir. Tevbe suresindeki ayet Münafikun suresinden seneler sonra hicretin dokuzuncu yılında inmiş bir suredir. **Ömer ve gömlek hakkındaki hadisler ile bunlardan başka konu ile ilgili diğer hadisler, hem Beni Mustalık gazvesinden sonra münafıklara yapılan muamelenin vakıası hem de daha önce münafıklar hakkında inen ayetlerle de çelişmektedir. Bu nedenle bu rivayetler, dirâyeten reddedilir.**) Bitti.

Bu hadisler, dirâyeten reddedildiği sürece, bu hadislerin وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ **“Onlardan ölmüş olan hiçbirinin asla namazını kılma; onun kabri başında da durma! Çünkü onlar, Allah ve Resulü'nü inkâr ettiler ve fâsik olarak öldüler.”** [Tevbe 84] ayetiyle nesh edilmesinin hiçbir anlamı yoktur. Çünkü bu hadisler dirâyeten reddedildiğine göre, geriye Nebi Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in (başta münafıkların başı Abdullah İbn Ebi İbn Selul olmak üzere) münafıkların namazını kıldığını, sonra söz konusu hadislerin delalet ettiği münafıkların cenaze namazını kılmanın caiz olduğuna dair hükmü neshetmek amacıyla ayet-i kerimenin onu bundan nehyetmek için geldiğini kanıtlayacak hiçbir şey kalmamıştır.

Yukarıda bahsetmiş olduklarımızın ışığında İbn Ebi'nin cenaze namazı kılınmadığı gibi şeriat gelmeden önce bir hüküm yoktur ve aynı şekilde nesih de yoktur.

Sorunuza dair cevabım budur ve bilen ve hüküm verenlerin en hayırlısı Allah'tır.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 12 Safer 1441

M. 11/10/2019

Cevaba, Emir'in (Allah onu korusun) aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3994/>